

Технологія вирощування цибулі шалот

Цибуля шалот (*Allium ascalonicum*) — дворічна рослина. Овочева культура належить до родини амарилісових (*Amaryllidaceae*). Батьківщиною кушівки є Мала Азія, проте на сьогодні вона вельми поширена в Молдові, Західній Європі, Україні та на Кавказі. У їжу споживають молоде листя рослини та невеликі цибулини. Має вишуканий солодкуватий смак

Світлана Кубрак,
канд. с.-г. наук, доцент кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур Білоцерківського національного аграрного університету

За хімічним складом шалот мало відрізняється від ріпчастої цибулі. І все ж розбіжності існують: в листі й цибулинах міститься сухої речовини відповідно 9,5 і 16,5%, цукрів — 3–4 і 1,5%, аскорбінової кислоти — 64,5 і близько 7 мг відповідно. Шалот багатий на мінеральні солі калію, кальцію, фосфору, заліза. У ньому є багато мікроелементів — нікель, кобальт, хром, ванадій, молібден, титан, кремній та навіть германій, які потрібні для організму

людини. І, крім того, ефірні олії, фітонциди, вітаміни — каротин, тіамін, рибофлавін, ніацин й ін. Поживна (енергетична) цінність цибулі шалот становить (ккал на 100 г сирової маси): зелені — 17–19; цибулин — 30–36.

Цибуля шалот — рослина, що формує «гнізда», через що її називають багатозачатковою, або сімейною. Коренева система, як і у всіх однодольних, мичкувата, розгалужується слабо й розміщується у верхньому орному шарі ґрунту. Листки трубчасті порожнисті, мають конусоподібну форму і не старіють упродовж досить тривалого часу. Пера кушівки можуть мати різні відтінки зеленого забарвлення, а інколи на поверхні листків виступає восковий наліт. Маса цибулини коливається від 20 до

50 г, але існують такі гібриди, у яких маса цибулини — в межах від 90 до 100 г.

Шалот відрізняється шкоро-ростиглістю. У зоні помірного клімату цибулини дозрівають через 70–80 днів після початку відростання листя, а зелень можна зрізати через 28–30 днів після посадки.

Строки садіння

У народі використовують кушівку для отримання цибулин і вигонки на перо. Садять цибулини у відкритий ґрунт дуже рано. Рослина належить до холодостійких культур, а тому починає свій ріст уже за середньодобової температури +2 °С. Садять цибулини у березні-квітні, як ґрунт на ділянці прогріється. За такої посадки отримати зелень можна бути в травні, а цибулини — у червні. Завдяки посадці посадкового матеріалу під зиму можна отримати зелень набагато раніше. У цьому разі садять у середині жовтня з розрахунком, щоб цибулин-

ки встигли добре укоренитися, але не прорости. За таких умов зелень зберемо у квітні, а цибулини — в червні.

Для цибулі шалот придатною буде ділянка, що добре освітлюється. Найкращими для цієї культури є родючі ґрунти з легким механічним складом. Підготовку ґрунту проводять завчасно. Потрібно пам'ятати, що ґрунт обов'язково повинен бути легким і родючим із нейтральною кислотністю. Кислі ґрунти призводять до виникнення хвороб і погіршення якості врожаю. За цієї умови цибулини стають дрібними й втрачають корисні властивості.

Найкращими попередниками для кушівки вважаються такі види овочів: огірки, кабачки, бобові, помідори, картопля і капуста. Не можна садити цибулю шалот після кукурудзи, часнику, соняшнику, буряка і моркви. Проте досвідчені овочівники рекомендують розмішувати поруч грядки із суницями, редисом, різними видами салату й огірка. Повертати на попере-

Шалот відрізняється шкоро-ростиглістю. У зоні помірного клімату цибулини дозрівають через 70–80 днів після початку відростання листя, а зелень можна зрізати через 28–30 днів після посадки

дне місце його можна не раніше ніж через 4–5 років.

Після збирання попередника подрібнюють рослинні рештки за допомогою лушпильників або дискових борін. У разі засміченості поля багаторічними бур'янами (осот польовий, пирій повзучий) лушення здійснюють лемішними лушпильниками, а після їх проростання — друге лушення.

Через 12–14 днів вносять добрива та проводять зяблеву оранку в агрегаті з кільчастошпоровими котками на глибину 25–27 см.

Цибуля має слабкорозвинену кореневу систему, тому вона досить чутлива до внесення органічних і мінеральних добрив. Дослідні дані й виробнича практика свідчать, що в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України під цибулю треба вносити перегній із розрахунку 20–40 т/га. В умовах зрошення і на підзолистих ґрунтах дози його збільшують до 30–60 т/га. В основному удобренні вносять також повне мінеральне добриво: на дерново-підзолистих сірих опідзолених ґрунтах — $N_{70-100}P_{80-100}K_{100-120}$ на темно-сірих опідзолених і чорноземних — $N_{70-90}P_{80-100}K_{80-120}$ на чорноземах звичайних і південних — $N_{60-12}P_{60-80}K_{60-80}$ та на заплавах ґрунтах $N_{60-80}P_{80-100}K_{100-120}$. За встановлення доз мінеральних добрив користуються агрохімічними картографами. Ефективне рядкове (одночасне з висіванням насіння) внесення мінерального добрива ($N_{20}P_{30}K_{30}$).

Дуже ефективною в боротьбі з багаторічними бур'янами є їх обробка гербіцидом. Вирівнювання поверхні поля проводять упоперек напрямку оранки.

Садіння посадкового матеріалу

Вирішальне значення для зберігання сіянки має температурний режим. Низькі плюсові температури, особливо в межах $+5...+12$ °С, пришвидшують диференціацію бруньок, унаслідок чого після садіння рослини стрілюють, що значно знижує врожайність цибулі. Зберігаючи сіянку за температури $+20...+22$ °С диференціація бруньок не закінчується і після її посадки рослини не стрілюють. Однак зберігання її, особливо дрібної, за такої температури призводить до висихання цибулин і зменшення маси їх до 40% і більше. Диференціація бруньок не відбувається і

за низької температури ($-3...+2$ °С). Тому сіянку до настання приморозків зберігають за температури $+20...+25$ °С, а потім — за $-1...+3$ °С. Навесні з настанням теплої погоди температуру знову підвищують до $+20$ °С. За 5–6 діб до садіння сіянку прогрівають у добре провітреному приміщенні за $+30...+35$ °С. Для знезараження її від збудників хвороб (шийкової гнилі, пероноспорозу) за 8 год до закінчення знезаражування температуру підвищують до $+40...+42$ °С.

Підготовку посадкового матеріалу цибулі шалот розпочинають завчасно до садіння. Сортують цибулини на фракції. Найкращим посадковим матеріалом вважають цибулини вагою близько 30 г і в діаметрі до 3 см. Цибулини меншого розміру дають нижчу врожайність, тому їх рекомендується садити восени — під зиму.

Садіння цибулини за допомогою овочевих сівалок. Висівають сіянку широкорядним (45 см) або стрічковим (20 + 20 + 50 см) способом овочевими сівалками. У рядку цибулини розміром 0,7–1,4 см розміщують на відстані 3–5, а розміром 1,5–2,2 см — 5–6 см. Норма висіву цибулинок залежить від їх розміру й коливається в межах від 0,4–2 т/га. Насіння висівають па глибину 4–6 см. За надмірно глибокого загортання сіянка погано проростає, і цибулини утворюються видовженої форми, часто нетипової для сорту. За мілкового загортання цибулини часто виносяться корінцями на поверхню ґрунту.

Зручна схема посадки — стрічкова, 4-рядна. Відстань між стрічками становить близько 70 см, між рядками — 20 см, а між рослинами в рядку — 8–10 см. Глибина посадки має бути та-

кою, щоб відстань від поверхні ґрунту до плічок цибулини становило 2–4 см.

Садять цибулини шалоту у відкритий ґрунт в осінній час так само, як і навесні. Потім поверхню грядки засипають шаром мульчі (торфом), товщина якого повинна бути від 35 до 40 мм. За підзимового садіння цибулини заглиблюють у ґрунт сильніше, ніж за весняного. Садити цибулю шалот рекомендують під зиму тільки в південних регіонах.

Більшість цибулин при висіванні розміщується у ґрунті денцем униз. Тільки 10–12% їх мають неправильне положення і проростають із запізненням. Тому за механізованих способів сівби норму висіву сіянки відповідно збільшують на 10–12%. Найкращими для механізованого висівання є сорти з видовженою формою цибулин. AC

